

купилъ отъ „старитъ“ печатница за 5,000 фр. и почналъ гамъ да печати „Знаме“ отъ 19-ия брой.

Христо Ботйовъ, който въ „Дума на българските емигранти“, поради кратковременното му излизане, само засегналъ въпроситъ за начина и срѣдствата за освобождението, за панславизма, за югославянската идея, за ползата отъ самостоятелна църковна иерархия, успѣлъ въ „Знаме“ да ги развие, конкретизира, оформи.

„Знаме“ се старае при всѣки поводъ да изтъкне постоянния упадъкъ, постоянното разлагане на Турция, която не можелъ никой да спаси. Не можели да я спасятъ и великитѣ сили съ тѣхнитѣ реформени планове, които само забавяли разпадането ѝ, за да рухне по-сетне съ по-голѣмъ трѣсъкъ. Затова е безпощаденъ и злъченъ къмъ привърженицитѣ на дуализма, които си затваряли очитѣ предъ действителността и се мъчели изкуствено да съживятъ единъ трупъ. Българскиятъ народъ ималъ нужда отъ самостоятенъ свободенъ животъ. Само така можелъ да се развива, да твори. Не се отрича ползата отъ просвѣщението на маситѣ, но просвѣтата можела да се шири само при едно свободно управление. Основната мисълъ, която прокарва Ботйовъ въ „Знаме“, е сжщата, която бѣ усвоилъ Каравеловъ, а именно: преди всичко друго, извоюване на свободата. Но нейното добиване било въ тѣсна зависимостъ отъ разрешението на източния въпросъ. И „Знаме“ въ серия отъ статии се старае да проследи историческото му развитие: стремежа на рускитѣ панслависти и противопоставяне на тѣхнитѣ домогвания, идеята за югославянска конфедерация; противоречивитѣ интереси на великитѣ сили и използването имъ отъ страна на Турция. Всичко това допринесло щото сждбата на „болния дембелинъ“ да се остави въ ржцетѣ на поробенитѣ народи.

По каквъ начинъ е мислилъ „Знаме“ да се разреши източниятъ въпросъ? Естествено, той не възлага надежди на великитѣ сили. Най-идеалното разрешение било, балканскитѣ народи сами да извоюватъ свободата си и въ последствие да образуватъ балканска или дунавска конфедерация. Обдобрява проекта на конфедералиститѣ около Каравелова за новитѣ граници на балканскитѣ държави и начина, по който да се образува конфедерацията между свободни балкански народи.¹⁾ Обаче, веднага проличава силниятъ песимизъмъ на Ботйова, досежно възможността за образуването на подобна конфедерация. Въ този случай Ботйовъ показва особно голѣма далновидностъ и прозорливостъ и изпъква като реаленъ политикъ. Разкрива завоевателнитѣ стремежи на правителствата на Гърция и Ромъния, които очаквали като хиени да откъснатъ колкото се може по-едри късове

1) Вж. стр. 119.